

УДК 37.013.2

Садохіна Олена Анатоліївна,

завідувач інформаційно-бібліографічного

відділу бібліотеки Криворізького

державного педагогічного університету

email: olena_sadolina@mail.ru

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Основне завдання бібліотеки вищого навчального закладу - забезпечення повного, якісного та оперативного бібліотечно-бібліографічного й інформаційного обслуговування студентів, аспірантів, викладачів згідно з їх інформаційними запитами на основі широкого доступу до бібліотечних та інформаційних ресурсів.

Бібліотека Криворізького державного педагогічного університету володіє різноманітними інформаційними ресурсами, її діяльність спирається на виконання освітньо-виховних та науково-дослідницьких завдань відповідно до задекларованих принципів Болонського процесу. Виконання цих завдань передбачає перехід освітньої та інформаційної функцій бібліотеки на більш високий рівень забезпечення всіх учасників навчального і наукового процесів повною, оперативною і актуальною інформацією.

В інформаційно-бібліографічній роботі бібліотеки простежуються два взаємодоповнюючі аспекти: інформаційно-бібліографічне обслуговування індивідуальних та колективних споживачів інформації та інформаційне забезпечення наукових досліджень, які передбачають здійснення роботи за напрямками:

- формування інформаційно-бібліографічного ресурсу в традиційному та електронному режимах (створення власних електронних інформаційних ресурсів, зокрема електронного каталогу та електронної аналітичної бази даних; удосконалення традиційного довідково-бібліографічного апарату бібліотеки; створення системи бібліографічних посібників

- науково-допоміжних і рекомендаційних бібліографічних покажчиків, списків літератури, інформаційних бюлетенів, бібліографічних оглядів, бібліографічних (тематичних) картотек);

- довідково-інформаційне обслуговування (обслуговування споживачів інформації у режимах вибіркового розповсюдження інформації (ВРІ) та «запит-відповідь» (консультування, виконання бібліографічних довідок, в т.ч. письмових тематичних довідок); організація тематичних виставок, виставок нових надходжень; Дні кафедр; Дні інформації).

Система бібліографічних посібників різних видів і жанрів у паперовому і картковому вигляді існує багато років і постійно удосконалюється. Бібліографічні посібники, створені інформаційно-бібліографічним відділом бібліотеки, надають допомогу в професійній освіті, самоосвіті, науково-дослідній роботі та підвищенні фахового рівня викладачів та студентів. З 2009

р. бібліографічні покажчики, списки літератури, інформаційні бюлетені нових надходжень представлені в електронному вигляді на веб-сайті бібліотеки.

До системи бібліографічних посібників, що використовуються в інформаційно-бібліографічному обслуговуванні, відносяться також спеціальні й тематичні картотеки, зокрема, фонд виконаних тематичних (письмових) довідок.

Якість і оперативність довідково-інформаційного обслуговування залежить певною мірою від реального стану довідково-бібліографічного апарату бібліотеки і можливості доступу до ресурсів глобальних комп'ютерних мереж. Традиційні каталоги та картотеки залишаються головними і дієвими інструментами в довідково-бібліографічному обслуговуванні користувачів бібліотеки. Але традиційний довідково-бібліографічний апарат вже не задовольняє в повному обсязі інформаційні потреби користувачів, тому з метою підвищення якості довідково-інформаційного обслуговування створено електронну читальну залу для забезпечення доступу до електронних інформаційних ресурсів. Складні запити, які вимагають застосування професійних методів і алгоритмів бібліографічного пошуку і не можуть бути виконані користувачами самостійно, виконуються бібліографами.

В асортименті інформаційного сервісу важливе місце посідає довідково-інформаційне обслуговування, що являє собою сукупність процесів одержання разових інформаційних запитів, зумовленого ними бібліографічного пошуку й надання бібліографічної або фактографічної інформації, тобто обслуговування в режимі «запит-відповідь». Звернення користувачів до бібліотеки із запитами бібліографічного і фактографічного характеру зумовлено їх науковими, професійними та самоосвітніми інтересами. Отже, основним змістом довідково-інформаційного обслуговування є виконання адресних, фактографічних, уточнювальних, тематичних довідок, в т.ч. і письмових; надання бібліографічних консультацій з питань роботи з довідково-пошуковим апаратом; допомога в пошуку і відборі джерел інформації для написання рефератів, курсових, кваліфікаційних, магістерських робіт, дисертаційних досліджень; консультування з питань складання списків літератури до наукових робіт. Запити користувачів бібліотеки виконуються оперативно і якісно завдяки творчому використанню багатоваріативності бібліографічного пошуку.

Довідково-інформаційне обслуговування споживачів інформації здійснюється й диференційовано відповідно до їх довготривалих або постійно діючих запитів. Щоб таке обслуговування було ефективним, воно має носити системний, оперативний, випереджальний характер. Методом диференційованого довідково-інформаційного обслуговування є система ВРІ. Співробітники бібліотеки в силу своїх можливостей інформаційно забезпечують наукові дослідження кафедр університету. «Дні кафедр» стають традиційними комплексними заходами, що підвищує активність співробітництва бібліотеки та кафедр під час розв'язання загальних завдань навчального процесу. На «Днях кафедр» демонструються нові книги, журнали належної тематики, інформаційно-бібліографічна продукція, надається інформація про передплату фахових періодичних видань, про стан

забезпеченості студентів навчальною літературою з предметів, які викладаються викладачами відповідної кафедри. З метою якісного і оперативного інформування викладачів, завідувачами кафедр призначені інформатори-референти, які безпосередньо знайомляться з відібраною бібліографією інформацією, аналізують її та передають на кафедру. Чітко налагоджений зв'язок з кафедрою через інформатора-референта дозволяє забезпечити викладачів кількісно меншою, але більш цінною інформацією, яка необхідна для ефективної організації освітньо-наукової діяльності, адже прискорюється збір та переробка інформації з одночасним зниженням витрат часу на ці процеси.

Не залишаються поза увагою молоді науковці університету. Традиційними стали «Дні молодого дослідника», які проводяться спеціально для аспірантів, здобувачів. Для них організуються тематичні виставки нових книг з актуальних психолого-педагогічних проблем, з питань тематики їх науково-дослідницької діяльності; проводяться бібліографічні огляди відповідної тематики; консультування щодо пошуку інформації з тем дисертаційних досліджень; оформлення бібліографічного списку літератури.

Інформаційна діяльність бібліотеки позначена оперативністю. Проводяться «Дні інформації», мета яких надати користувачам бібліотеки повну і всебічну інформацію про нові книги, періодичні видання. Щомісяця оновлюється виставка нових надходження до бібліотеки. Виставкове експонування літератури спрямоване не лише на популяризацію ресурсів бібліотеки, а й інтелектуального капіталу університету. Створено виставки, що демонструють науковий доробок викладачів КДПУ. Виставки мають великий резонанс у середовищі викладачів і студентів, оскільки стають джерелом інформації про стан науково-дослідницької діяльності професорсько-викладацького складу університету.

Отже, перехід до інформаційного суспільства супроводжується прискореною інтеграцією науки і освіти при постійному підвищенні якості науково-освітніх процесів. Реальність диктує нові умови щодо якості, повноти та оперативності інформаційно-бібліографічного обслуговування. Місія бібліотеки ВНЗ – бути центром інтегрованого інформаційного забезпечення навчального і наукового процесів. Отож, маємо прискорити процес перетворення бібліотеки в інформаційно-бібліотечний комплекс, що не тільки зберігає інформацію, а й надає послуги навігації в освітньому просторі, дає змогу забезпечувати онлайн-доступ до світових інформаційних ресурсів, прискорювати і поглиблювати пошук відповідної інформації.